

Τὸ μαχχίρι βαρεῖ στὸ κόκκαλο καὶ θὰ πονέσωμε διπώς ποτέ Γιατὶ πρόκειται νὰ πολεμήσωμε τὸ θυσικό μας, νέρνηθεύμε τὸν ἔχυτό μας, τὴν ζωὴν μας τὴν ἕδικα—ἄλλων βλάπτει τὰ συμφέροντα καὶ ἄλλων θραύσει τὰ εἰλικρινῆ μὲν, ἀλλὰ παιδεριώδην ὅνειρα μὲ τὰ δρποῖα ἔχοντα τὸ μέγχ μέρος τῆς ζωῆς των.—'Αλλὰ tertium non datur! Οὐ σκληρὸς χαλαστῆς μᾶς παρουσιάζεται στὸ συμπέρασμά του καὶ δημιουργός μαζί! Εἶδω ἀναλύοντας τὴν σημερινὴν Ἑλλ. κοινωνία μᾶς; δίνει τὸν τρόπο τῆς δυνατῆς ἀναγεννήσεως. Φωτίζοντας καὶ διοργανώνοντας τὶς κατώτερες κοινωνικὲς τάξεις—ἀπὸ τὴν πλουτοκρατία μας δὲν περιμένει ἀπολύτως τίποτα— νὰ ἔξυψωσθε μὲ τὸ ἀσυνείδητο σὲ συνειδητὸ καὶ ἡ πάλη. «Ἄδ παρατητος παράγων τῆς ἑξελίξεως καὶ τῆς προόδου», θέρχεται φέροντας τὰ ποθητὰ ἀποτελέσματα. «Μόνον ἐκείνη ἡ κοινωνικὴ κίνησις ἡμπορεῖ νὰ ἔγη πρακτικὴν σημασίαν καὶ ἐπιτυχίαν, ἡ δρποῖα συμπίπτει μὲ τὴν φυσικὴν φοράν τῆς ἑξελίξεως. τοιαύτη δὲ είναι ἐκείνη. ἡ δρποῖα ἀνταποκρίνεται μὲ τὰ οἰκονομικὰ καὶ τὰ κοινωνικὰ συμφέροντα διοικήσεων τάξεως καὶ ἐπομένως διεξήγεται ώπ' αὐτῆς μετ' ἀδιακόπου φαντασμοῦ, μετὰ σταθεροῦ ιθουσιασμοῦ, μὴ πάνυ τοσούς οὕτε μέχαν στιγμήν, παντοῦ καὶ πάντοτε συνοδεύοντος τὸ ἀτομὸν καὶ εἰς τὸν κοινωνικὸν καὶ εἰς τὸν ἰδιωτικὸν τοῦ βίου».

Ζητῶντας στοχεῖα ίκανά για κοινωνική δράση
ἀποτελείνεται στους δημοσιούς. Γεγονός ότι Σεκληρός
είναι θετικιστής καὶ ἀρχή του ο νόμος τῆς ἔξελ-
ξεως. Καὶ οἱ μόνοι στὴν Ἑλλάδα ποὺ κατάλαβαν τὸ
Θαυμάσιο αὐτὸν νόμο, ἐστω καὶ μυνομερῶς ὡς πρὸς τὴν
γλώσσα μόνο, καὶ κατώρθωσαν εἰς τὸ μέσον τοιού-
του ώκεανον ψεύδους καὶ ἀπάτης νὰ ἀπαλλαγοῦν ἴ-
σχυρῶν προλήψεων είναι οἱ δημοσιούς. Τρέμον-
τας γιὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας, ὅπως τὴν
κατέντησε ἡ ἔκρυλη μπουρζοαζία, μόνο ἀπὸ τις κα-
τώτερες πιεζόμενες ταξεις περιμένει τὴν ἀναγέννη-
σην ἀπ' αὐτές τὰ μεγάλα ίδανικὰ τοῦ μέλλοντος.
Σὲ μᾶς οἱ λέγοι, ποὺ πολεμάνε μὲ τόλμη γιὰ πραγ-
ματικὴ ἀναγέννηση, είναι οἱ δημοσιούς. Ἀλλὰ
τὴν περιμένουν «ἐκ τῶν ἔνων καὶ προσπαθοῦν νὰ
προσηλυτίσουν τὴν κυρίαρχη ταξην. Αὐτὴ δύως είναι
πάντοι καὶ πάντα συντηρητική, καὶ τὸ γλωσσικὸ
ζήτημα είναι στενότατα συνδεμένο μὲ διόκλητο ίστο-
ρικὸ καὶ πολιτικὸ σύστημα, ἕνα ἀτίμητο μεταλλεῖο
γιὰ τὴν ἀχόρταγη πλουτοκρατία. Αὐτὴ θὲ λατρεύῃ
πάντοτε τέργχεια εἰδωλα, ποὺ νανούριζοντας τὴν φτω-

ΨΥΧΑΡΗΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ

Ο Αντρέας, ένω μέσα του τὰ λογάριαζε ἀφτά,
ἔνα δὲ λογάριασε μονάχα, πώς δὲ ποιητής του δὲ ἀ-
γαπημένος, δὲ πιστός σύντροφος τῆς ζωῆς του, δὲ Σο-
φοκλής, τοῦ εἶχε καὶ ἀπορχῆς τὴν τύχην του χαραχγ-
μένην. Ἀλλάζει τὸ δρᾶμα, ἡ σκηνὴ ἀλλαζεῖ, δὲν ἀλ-
λάζει δὲ ἀθ.ωπος μὲν τὴν σκηνήν. "Αν καὶ τὰ ἴδια δὲν
ἐπράξει καὶ δὲν ἔφταιξε, ἂν καὶ δὲν ἔπαθε δὲν
τράκει τὰ ἴδια, ως τόσο κάποια δμοιότητα τραγικὴ
στάποτε λέσμυχτά της, φανέρωνε ἡ ψυχὴ του μὲ τὰ
ψυχολογικὰ ἐκεῖνα τὰ περίεργα ποὺ φανέρωνε καὶ δὲν
Οἰδίπους καὶ τὸν καταστρέψει. Τὸ φταιζέμο του
ποιὸς εἴτανε; Σκότωσε τὸν πατέρα του, πκντρέφτη-
κε μὲ τὴν μάννη του. Μήπως τὸ ηὔρει τάχα πώς
πατέρα σκότωνε, πώς ἔπαιρνε τὴν μάννα του γυναῖ-
κα; Μποροῦσε γι' ἀρτό να τιμωρηθῇ; Τότες δὲ-

^{*)} Η ἀργή του στὸ 228 φύλλο.

χολογιά θὲ τὴν ἀφίσουν νάπολαθκίνη ἀνενόχλητα τὰ πολλὰ προνόμια της. Ἀπὸ μεγάλα σίχονομικά πυρφέροντα θὲ ἐνκατιώνεται λυσσασμένα στὴ γλωσσική-ἐκπαίδευτική μεταρρύθμιση, ἐνῷ δὲ σκλαβός λαδός εἶναι διφτικής σύμμαχος μας. Γι' αὐτὸν καταρεύεται στοὺς ἀναμορφωτὰς τῆς γλώσσας. Ἐξεταζοντας τὴν τακτική τους, σύμφωνη μὲ τὴν ἀντίληψη πούχουν γιὰ τὴν πηγὴν τοῦ κακοῦ καὶ σύμφωνη μὲ τὴ δική τους ἀντίληψη τῆς ἴστορίας, τὴν ἀποδείχνει οὐτοπιστική. «Οἱ δημοτικισταὶ ἐφρντάσθησαν δὲ τὴ δημόροιν νὰ λύσουν τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, χωρὶς νὰ οἰξουν τὸ δλον κοινωνικὸν οἰκοδόμημα, μὴ θέλοντες νὰ έννοήσουν, δὲ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα δὲν εἶναι τόσον ἀκαδημαϊκής ὥστε κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς φύσεως, στενότατα συνδεδεμένον μὲ δλόκληρον ἴστορικὸν καὶ πολιτικὸν σύστημα, ἐπομένως δὲ τότε μόνον δυνατὸν νὰ λυθῇ ἐν τῇ πρᾶξει, ἔταν κλονισθῆ τὸ δλον αὐτὲς κοινωνικὸν σύστημα. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀπαιτοῦνται ὅχι ἀκαδημαϊκαὶ συζητήσεις ἀτόμων, ἀλλὰ εὑρεῖκα κοινωνικὴ δράσις δλοκλήρων τάξεων, αἱ δποῖκαι μόναι εἶναι εἰς ίσειν νὰ ἀναπτύξουν τὴν τερχτίαν ἵκεντη δύναμιν τὴν ἀναγκαῖαν διὰ τὸν κλονισμὸν τοιούτου στερεοῦ οἰκοδομήματος». Τὰ λόγια του διὰ τὸν οὐτοπισμό μας ἐπρεπε νὰ μας ταράξουν. «Ακόμα περισσότερο γιατὶ καὶ μεῖς, κατὰ τὸ Σεληνό, λιδάντες τὴ βίκικὴ αἰτία τοῦ κακοῦ. Σπάστημε τὰ δεσμά

τῶν ἀρχαίων καὶ, καὶ ποὺ νομίζαμε τὸν ἑαυτό μας
ἔλεύθερο, μᾶς ἐπνίξει οὐ βιζαντινισμός. «Ἐνα κακο-
πάτει μονάχα —ἀπ' τὸ βιζαντινό στὸν κλασικό-
σμό — μᾶς χωρίζει ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμους καὶ φιλοπά-
τριδας Ἑλληνας. Κατὰ βαθός λατρεύουμε τὸν ἰδο-
κακὸ δαιμόνον. Φυσικὰ δίν εἰναι ἡ ἐντιμη πολεμικὴ
τοῦ βιβλίου ποὺ ἔκαμε τὸ «Νουμέ» νὰ σωπάσῃ. Ισα-
ΐσα ἡ πολεμικὴ τὸν ἐνθουσιαστεῖ. Ή καταρρέεντα
γλῶσσα φταίει. Θένοιτε κάνα δυὸς σελίδες, θώ εἰδε
καθηρεύουσα καὶ θὰ τὸ πέταξε περιφρονητικά. «Δὲ
μᾶς ἔρταναν εἰ τόσοι, ἔνχις πάτριος ἀκόμα!» Γιατί
ώς τὰ τώρα, καὶ πιὸ πολὺ στὸ μέλλον, καθηρεύουσα
κούφια λόγια=χελῶνα : καυκὶ της. Εξαιρέσεις δύο
τρεῖς: Ροΐδης, Φωτιάδης κι ἀκόμα ἔνας. Μά, δπω-
σ' αὐτοὺς, ἔτοι καὶ στὸ Σκληρὸ ἡ γλῶσσα είναι δό-
λωμα. Διαβάστεν.

«Στοιχεῖα μὲν ῥώμην χαρακτήρος καὶ εἰλικρίνειαν εἶναι αἱ δημοτικοὶ — αἱ ἀτρόμητοι ὑπέρμαχοι τῆς ζωντανῆς μας γλώσσης. Οἱ δημοτικοὶ ἐκλήθησαν ὑπὸ τῆς ἱστορίας νὰ παλέσουν σπουδαῖον βόλον εἰς τὴν ἀγανάγγελτην τῆς κοινωνίκης μας· ὡγιτὶ ἄγκεφαλον καὶ

γενναῖον εἰλικρήν χρακτῆρα» γυρεύουν τὰ λόγια του γιατί νὰ πιάσουν ρίζες. Άὲ θέλει νὰ κάρη καινωπολόγους τοὺς παλαιότερος ἀλλά αὐτούς γατὸς εἶχουν βρῆ πιά τὸ δρόμο τους. Μᾶ νὰ τὸν διαβάζουν θέλει καὶ τότε θὰ τὸν νοιώθουν καὶ θὰ κάνουν τοὺς νεώτερους προσεκτικοὺς στὰ λόγια του. Κι αὐτὸς εἶναι καθήκον τοὺς. Νὰ δεῖξουν στους νέους πώς, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Τέχνη, η σωστότερα τοὺς στέκους, ὑπάρχουν καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς ποὺ μπορεῖ νὰ ἵκαιαποιήσουν καὶ τὴν τρελλότερη φιλοδοξία καὶ πώς ὅλες εἰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς εἴναι εὐγενικές. Νὰ σπάσουν τὴν φρικτὴν μονομέρεια ποὺ πνίγει τὸν ψυχικὸν ταμεῖον της μας κι ἀφίνει τὰ δυστυχισμένα τὰ παιδιά νὰ βλέπουν ἐμπρός τους ἔνα μόνο δρόμο ἀνοιχτό, τὴν Τέχνη, καὶ πάντοι ἄλλον προστυχιακόν καὶ μαυρίλα. 'Αναγέννηση ποθεῖ, ἀποτελεῖται πρὸ πάντων στους δημοτικιστές καὶ γιατί νὰ ιδήται τὸ βαθύτερό του λόγο ρίζεται μαζί μου μιὰ ματιὰ στὴ μορφωμένη νεολαία μας. Τὸ σχολεῖο σχ., μόσιο δὲν τοὺς ὑποδέσμει τὴν φυσική τους κλίση, ἄλλα καὶ ξεμπρεπεῖς σωματικῶς, ήθικῶς καὶ πνευματικῶς τοὺς ἀφίνει ἐπειδὸς τους καὶ ξεγεράζει τὸν φυσικό τοὺς καὶ τὶς οἰκογενειακὲς τυνθῆκες. Βρίσκουν ἀπὸ τὸν πατέρα τους ἐποικο πράκτικὸ στάδιο, ἐμπόριο, τραπέζιτικὰ γραφεῖα κ. ξ., καὶ χωρὶς κανένα ψεύτικο πιάνον χρέως τὴν ίδια σειρά. Ήδανοκό τους τὸ χρῆμα καὶ οἱ ηδονές. (Guarda e passa. 'Αρκετοὺς δίχεται ἡ βιομηχ. 'Ακεδημία, Πολυτεχνεῖο καὶ στρατιωτικὲς σχολές. 'Η ψυχολογία τους καὶ ἐπομένως ἡ μελλοντικὴ δράση τους μπορεῖ νὰ ὑριστῇ αργοῦ. Δὲν είναι γιατί μάζε. Τοὺς περισσότερους περιμένει τὸ Πανεπιστήμιο μὲ διάπλατες πόρτες. Τὴν ἐκπαίδευσή μας χώρισε δ Φωτιάδης σὲ κάτω, κατωτέρα καὶ κατωτάτη. 'Η κατωτάτη, τὸ Πανεπιστήμιο, βάζει τας τὴν τελειωτικὴ σφραγίδα στὴν καταστροφή — ἀπὸ βυθὸ πέρτει σὲ βυθὸ ὡς ποὺ δὲν ἔταν ἄλλος — τοὺς πετα ὡς γιατρούς, φιλολόγους, δικηγόρους καὶ λογοφίλους στὸν ἀπατο βυθὸ τῆς κοινωνικῆς διαφθορᾶς καὶ τὰ ποτελέσματα τὰ ξέρομες ὅλοι.

Ἄρκετολ ἀπ' αὐτοὺς, ποῦτυχαν νέχουν κάποια περιουσία, ἔρχονται ὡς doctores στὴν Εὔφωνη. «πρὸς τελεισποίησιν τῶν σπουδῶν των». Ἐδῶ πρέπει νὰ ξεχωρίσωμε διστυχῶς δύο πράγματα: τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ζωὴν τους. Στὴν ἀρχὴ δὲ οἱ δύο οὐγοῦντες πώς εἶναι ἀνίκανοι νὰ παρακολουθήσουν πανεπιστημιακὰ μαθήματα. Γιατὶ ἐδῶ ἡ ἐγκεφαλικὴ μηνιανὴ ἐργαζό-

καισεύνη ποῦ είναι, ποῦ είναι ἡ ἀλήθεια; Βεσσανί στηκε δ βεθιστόχαστος δ ποιητής μὲ τὸ ρώτημα τὸ φοβερό. Καὶ βρῆκε τὴν ἀπάντησην, βρῆκε τὴν λύσην. Τὸ κρῆμα τοῦ Οἰδίπου δὲ τάθηκε μήτε δ φόνος τῷ πατέρᾳ του μήτε ἡ παντειὰ μὲ τὴν μάκνα του. Τὸ κρῆμα του στάθηκε ἡ αὐθάδεια, δπως τὴν λέγανε, ὅ πως τὴν ἴννοούσανε οἱ ἀρχαῖι, στάθηκε ἡ περηφάνια, ἡ περίσσατα ἡ πειθόθηση στὸν ἔχυτό του, ἡ ἐκκαταδάμαστη μπιστούνη στὴν δύναμη του. Ἀκόμη καὶ στὸν Κολωνὸν, κατόπι διαν ἔρχεται δυστυχίσμανος, μὲ τὰ μάτια του βγαλμένα, διαν δ ἀμοιρας γυρέος ἔναν τόπο πιὺν ως πεθάνη, ἀκόμη καὶ τότες φύλεται στὰ λόγια του ξωρισμένου βασιλικῶν, στὰ κινήματά του ἡ φυσική του ἀφταδεια ποὺ τόσο φιλάτοσο δραματικὰ μᾶς τὴν ζεδιάλιστ δ ποιητής. Ηλυτα τὴν γνώμη του θὲν νικήσῃ. "Ἐτοι θὲλει κ'" ἔτσι πρέπει. "Ἄχ! ίσιχ ίσια δ τι ἔλεγε κι δ 'Αντρέας μέσα στὸ τραϊνό ποὺ τὴν πήγχινε στὸ Μπ..., μὲ τὴν Ἐλπίδα ίδηγὸ ποὺ τοῦ φωτίζε τὴν στράτα, γιατράποφάσισε καὶ μοναχός του πώς θὲτοῦ τὴν φωτίζεν.

Φτάσανε μὲ τὰ χαρέματα, τόντις μὲ τὸ χαρό^γ
γελο τῆς ἀβγῆς. Περέσανε μέρα λαμπρή. Στὴν Κλι-
νικὴ τοῦ κ. Σεβιλλὶ νομίζανε πιά, ματερὶς ἀπὸ τα-

ταῖς σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀποχρῶντος λόγου. "Οστε ἔκολουθεν θετικέστι πιστήμες καὶ εἰναι καπως ἕργα-
τικοί, κατει κάνουν. Οἱ θεωρητικοὶ πελχγώνουν. Συλ-
λογίσου ἀπέφειτο τοῦ Μιστρώτη, Εὐαγγελίδη, Πα-
παθηπούλου, Καζάνη καὶ Κίθηντη ἐδῶ φιλοσο-
φία, κοινωνιολογία ή Γυρίζουν δπως; ἡδην, μόνο που
οἱ θεωρίες συγχίσθηκαν πιὸ πολύ. Αὐτὰ γιὰ τὴν ἐ-
πιστήμη τους. 'Η ζωὴ τους, γιὰ ὅποιον τὴν ξέρει,
ἄν δὲν τὸν ἀπελπίσῃ, θὰ τὸν ἀνδιάσῃ. 'Έχω ωπ' ὅ
ψιν μου τὸ γενικὸν, τὸν κανόνα. 'Εξαιρέσεις βέβαια
ὑπάρχουν, μὲ τὶς μετρᾶς στὰ δάχτυλα. Σὲ καθε
μεγχλούπολη, ποὺ σπουδάζουν "Ελλήνες, βέτσεις καὶ
μιὰ δλόκηρη Ἐλλάδα· ἐν τῷ μικρόνοσμο ποὺ δικρέ-
ρει ἀπὸ τὸν ἑλλαδικὸ μακρόνοσμο ποσοτικῶς· ποιο-
τικῶς δὲνιος καὶ ἀπαράλλαχτος. Τοῦ Ζαχαράτου τὸ
χεις σὲ Γερμαν. Γαλλ. Ἐλβετικὲς κ. ἄ. πόλεις. Ζωῆς
στὴ μπουρζουζικὴ ἀτμοσφαῖρα καὶ ἀπ' αὐτὴ
παίρνουν μόνο τὸ φαινόμενο. Κι αὐτὸς τάρρομοιώνουν
εὔκολα· κυλάει δὲ τέτζερης καὶ βρίσκει τὸ καπάκι.
Τὸ βαθὸς τῆς εἰναις γι' αὐτοὺς δπως γιὰ μένα δια-
φορικὸς λογισμός. 'Η μεγάλη κοινωνικὴ κίνηση—έ-
αυτὴ τὶ τοὺς ἐνδιαφέρει; 'Απὸ γυναικεῖς σκλαβεῖς οἱ
δρόμοις γυμάζοτο. 'Ἐπειτα, γιὰ δους σπουδαζουν
κοινων. ἐπιστήμες, τὰ Εὐρωπαϊκὰ μπουρζουζικὰ·
Πανεπιστήμια ἔχουν εἰπῆ τὸν τελευταῖο λόγο. Τοὺς
ἔβαλκαν μαῦρα γιατὶα στὰ μάτια τους τὰ θολωμένα
ἀκόμα ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ σκόνη, καὶ πίσω ἀπ' αὐτὰ
βλέπουν τὴν κοινωνικὴ κίνηση, τὴ μεγάλην ζωὴν, δ
πως τὰ παιδιά μας βλέπουν τάντικελμενα πίσω ἀπὸ
τὴν καθηρέουσα. Κ' ἔτοι ἀνοίγεται λάκκος βρύσης
ἀνάμεσα ἐπιστήμη καὶ ζωὴ. Γενίκεψε το σὲ δλους,
καὶ θὰ καταλάβῃς γιατὶ ἔνανχυρζοντας στὴν Ἐλ-
λάδα μόνο τὴ μίμηση φέρουν. Παιδαγωγικὰ καὶ
κοινωνικὰ συστήματα καὶ μεταρρυθμίσεις, φιλολογία,
τέχνη—ίδε 'Αθηναϊκὴ οἰκοδομικὴ καὶ Κηφισσώτι-
κες βίλλες—δλα ξένα, ποὺ προσπεκθοῦντας νὰ τὰ χώ-
τουν σὰν παλεῦκι στὸ φορτηγοῦ. Διαστυχῶς καὶ δῶ τ
ιδια ἐπωδός: guarda e passa.

Πολλοί λίγοι ἔχουν τὴν εὐτυχία νὰ μὴν πατήσουν καθόλου τὸ Πανεπιστήμιο μας. Αὗτοὶ εἰναι οἱ καλύτεροι καθηγητές μας τώρα, διὸ τρεῖς φιλόλογοι, οἱ γιατροί μας, μερικοὶ νέοι τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν κι ἀλέργοι σφραγετὲ πλουσιόπαιδες πούμαθην πῶς νὰ κερδίζουν ἐπιστημονικά.

Μὰ σόλες αὐτές τις τάξεις τῶν νέων μάταια θὰ
ζητήσῃς τὸν ἀναμορφωτή. Οἱ περισσότεροι κατεβαί-
νουν στὴν Ἰλλαδὰ καὶ, κυττάζοντες πᾶς νὺν σκα-

κος, παχούτσικος, κοντούτσικος, καὶ μὲ τὸ κεφάλη
του ἔκεινο τὸ στρογγυλό, τὸ πλατή καὶ τὸ μεγάλο
ποὺ λές καὶ σπιθοβολοῦτε ἀπὸ τὸ περίσσιο τὸ πνέμι,
ὅσο κι ἀν τοῦρυπτε ὁ τίμιος διαγρός, γιατὶ φοβί-
ται τάχα μήπως καὶ περίσση γιὰ τοξρλατάνεο..

"Οσι μπῆκε, σᾶ νὰ φάρδυνε ἀκόμη τὸ πράσωπό του
ἀπὸ τὸ ζιθρέρρῳ τὸ γέλσιο, ποὺ κόκκινους πύργους ἔ-
κανε τὰ μάγουλά του, ἐνῶ ἀβλάκων τὸ στόμα του
ποτάμι ἀπὸ τὸ ἵνα τέρπτι του ἵσα μὲ τάλλο. "Αρ-
χισε νὰ μιλῇ δυντάτη, νὰ χωρτατέῃ καὶ νὰ παι., γ
φιλοσοφώντας.

— «Συφέρνει, συφέρνει, βροντοφώνητε, πού βγήκατε κ' οι δυό σας ἔτσι στὸ ταξίδι. Δὲ βλέπετε πόσο τῆς φέλεσσε ἀμέσως; Τὸ ταξίδι, φίλε μου, περὶ φρημο πρέμει γιὰ τὸν ἄρρωστο. Ἐπειτα, ὁ τόπος, ὁ θάλασσα, ὁ χέρας τῆς πατρίδας, ὁ συνθησιμένος μας, ὁ ἀγαπητόμενος μας, ποὺ σ' ἀρτόνε μέσα γεννηθήκαμεν, δλα, δλα βοηθοῦνε. Θὲ τὰ πάχεια πρίμα. Είστε καλῶς, καλῶς, ἄθρωπος. Καὶ τῆς κοπέλλας μας ἀπὸ δῶθέληση δὲν τῆς λείπει. Φτάνει κανεὶς νὰ δῃ τὰ μάτια τῆς καὶ τὸ καταλαβαίνει».

Ανάσταις ὑγεία, μόνο πού τὸν ἀκουγεὶς ή Κατι-
νούλα. Τὴλεγε δὲ γιατρός καὶ μόνο πού τὰκουγεὶς
ἀρρωστη, αἱ τὰ πίστεβις πῶς εἴτανε ή ἀλήθεια. Φρέ-

φαλάσσουν σὲ ἀνώτερα κοινωνικά ἀξιώματα, ἐπωφελοῦνται συνετέ τις ἑζωτερικές συνθήκες καὶ, ἀν τυχόν καὶ μερικοὶ ἔδειξαν στὴν ἄρχη κάποια ἀντιδραστική δύναμη, ἀφομοιώνονται τέλος μὲ τὸ ἀχόρταγο περιβάλλον. Οἱ πρακτικοὶ, βιομήχανοι, μηχανουργοὶ ὁγκοτολόγοι κ. ἄ., κάνουν τὴν δουλειὰ τους, μᾶς δὲ είναι αἱ ἀνθρώποι ποὺ ζητῶμε. Ὁρελοῦνε μόνο ἴμμετως ἀναπτύσσοντας τὴν βιομηχανία τοῦ τόπου μας καὶ συγκεντρώνοντας τὸ κεφάλαιο σὲ λίγη χέρια με γχλώνουν τὴν ἐργατικὴν τάξην. Καὶ θέτανε διτοπο ν περιμείνης ἀπ' αὐτοὺς δράσην ἀντίθετη μὲ τὴν ψυχολογία τους. "Αλλοι πάλι, καλοὶ ἐπιστήμονες μένοντας στὸ στενό τους κύκλο, δὲν είναι γιὰ τὴν ζωὴν καὶ οἱ γιατροὶ μας πολεμῶντες ἀποτελεσματικὰ τὸ χάρο. Μὰ ἡ ἑθνικὴ σπείλα μας βγαίνει ὅξω ἀπὸ τὰ δρις τῆς δύναμής τους. Τὴν μεγάλην ἐλπίδα ἀλλοῦ θετὴν βρήκε. Πάρε ἔνα νέο μὲ ὄντερα, μὲ εὐγενικὴν φιλοδοξία, μὲ πόθο νὰ δράσῃ ἔνα νέο μὲ ζωήν. Τὸ πρῶτο βῆμα, μόλις ἰελευθερωθῆ ἀπὸ τὴν σχολικὴν τανάλιξ εἰ·αι νὰ σπάσῃ τὴν γλωσσικὴν ψευτιά. "Ετοι πέφτε στὸν κύκλο τῶν δημοτικιστῶν. Τὸ μοναδικὸ δργαντοῦς, δὲ "Νουμάς", σκοπὸ του ἔχει τὴν γλώσσα. "Ωρισμένες κοινωνικὲς ιδέες, ἔνα σύστημα κοινωνικὸ μάταια θὲ ζητήσεις στὰ λόγια του. "Η κοινωνικὴ το ἐργασία είναι μόνο ἀνητική: χτυπάει ἀλύπητα καὶ βίχνει διπλερο φῶς στὰ χάλια μας, ὄντες κατὰ βάθος συντηρητικός, ἀριστοκράτης (κύττα π. χ. πώματαχειρίστηκε τὸ ἐργατικὸ ζήτημα, ἐπειδὴ τὸ ἐκμεταλλεύτηκε ἔνας Φαρδούλης). Δείχνει χτυπητο στὸ νέο τὴν προστυχία ποὺ βασιλεύει σόλες τις ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς. Κάποια κίνηση, κάποια δροσιθρίσκει μόνο στὴν Τέχνη. Ἐκεῖ (μόνο λίγες ἔξαιρέσεις, Ἐφταλιώτης μὲ προπάντων Φωτιαδῆς καὶ Καρκαβίτσας. Οἱ ἀλήθειες ποὺ είπαν ἀλλοι, δύπις Ρχμᾶς πρέπει νὰ ὑποχωρήσουν στὸ γλωσσικὸ σκοπὸ) ἔχουν ἀπιθώτη δλες τις ἐλπίδες τους. Μεσσίας μας ποιητής. "Η νεανικὴ καὶ φιλόδοξη καρδιὰ σπρώχνει ται μοιραία στὴν Τέχνη ἢ σωστότερα στοὺς στίχους Ἐκεῖ βλέπει μόνο τὸ φῶς καὶ τὴν ἐλπίδα νὰ ίκανο ποιήσῃ τὰ ὄντερά του. "Εμπρός του ἔνας δρόμος μονάχα ἀνοιχτός. Μιὰ φρικτὴ μονομέρεια ποὺ τοῦ στενεύει τὸν δρόζοντα καὶ τὸν ἐμποδίζει νὰ βρῇ τὸν ἔσω τό του. Στὸν κύκλο τῶν δημοτικιστῶν ἡ ἀτμοσφαῖρα γιορκάτη ἀπὸ στίχους, καὶ στίχους εύκολορφοι αστούς. Στὴν ἄρχη τὸν βοηθὸν κάπως ἡ ἡλικία του καὶ γράφει. Στους στίχους του πνέει καποια ἀληθινὴ πνοή. Ἀμέσως τὸν ὑποστηρίζουν κριτικοὶ διύθραμβοι· ανέσ

σκο νερὸ τὲ κατάπινε τὰ λόγια τοῦ γιατροῦ. Δρο
σιζότανε ἡ καρδιά της. Χαρούμενη τώρχ κι ἀφτὴ
γαληνεμένη, φτυχισμένη, στὴ γυνωστὴ κλινικὴ της
μὲ φίλους δλόγυροι της. Πρέπει νὰ τὰ καταστρέψουμε
μὲ τὰ σπιτάλια· πρέπει τοὺς ἀρρώστους νὰ τοὺς ἔ-
χουμε σὲ σπίτια, νὰ τοὺς χτίσουμε μιὰ κάμαρα δι-
κῆ τους γιὰ τὸν καθένανε, πρέπει νὰ τοὺς δώσουμε
γιατρὸ ποὺ νὰ είναι πάντα σύμφα τους, ποὺ νὰ είναι
τοῦ σπιτιοῦ. Τί μᾶς τρομάζουνε τὰ ἔξοδα; Τί λο-
γαριαζουμε τὶς θυσίες; Νὰ μήν τὶς παλόνη δ νοῦ
μας. Η ἀρρώστια ἔτσι θὰ πάψῃ· ἔτσι θίξολαψή
τὴν ύγεια του καθε λαὸς καὶ μὲ κάθε λαὸς ἡ ἀθρω-
πότητα δλη.

Ἐμελλε ἡ Κατινούλα στὴν Κλινικὴ, τὴν ἴδιαν μέρα, κερικκὴ, τρεῖς τοῦ Χριστοῦ, κάτι νὰ δοκιμάστη ποὺ τῆς ἤθε σχὲν ξαφνικὸς προβ. Βασισμὸς στὴν φτωχεία τὴν ὑπαρξή της. Φυνταστήτε! Καθηγεῖ δὲ ἀφέντη της στὸ τραπέζιόν της μαζί της καὶ φάγανε μαζί. Ἀπό τὸ πρώτι στὸ βράδυ, δὲν τὸ κούνηγε ἀπὸ πλάγι της δὲ ἀρέντης. Ζούσε μὲ τὸ παιδί του ἀκόμη πιὸ συντροφικὰ παρὰ στὸ Παρίσι. Βλογούσε τὴν ὥρα ἡ Κατινούλα ποὺ τονέ φωτίσε καὶ φύγανε. Ὑστερὶς ἀπὸ τὸ πρόγεμα, ἐπεσε, κοιμήθηκε γλυκὰ γλυκά, κι ὅταν ξύπνησε, εἶδε τὸν Ἀντρέα τοῦ ἔγραψε ἀντίκρυ της.

είναι ἀκόμη καὶ μὲ τὴν μελέτην, τὴν θίλησην καὶ τὴν προτπάθειαν θὲ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὴν ξενικὴν ἐπίδρασην. Μηδέτε στὴν φυχολογίαν τοῦ νεου. Τὴν ξενιτεύεντα μας ποὺ λαχταρίζει δόλοι, αὐτοὺς θὲ τὴν ξαναφέρει. «Νέματα τάχα δε Μεσσίας;» Πόργους χτίζει στὸ γιατλὸν καὶ γράφει. Παντοτινὴ καὶ μοναδικὴ μελέτη του οἱ ποιηταί. «Ετοι ὑπόσοθιδῶντας τὸ τεχνητὸ περιβάλλον προσπαθεῖς ἀσυνελόητα νὰ παρκτείνῃ τις ἀραιὲς στιγμὲς πραγματικῆς ἐμπνεύσεως καὶ μπλέκεται στὸ φοβερὸ δίχτυ. Ή ἐποχὴ ποὺ δέ νέος βλέπει τὸν κόσμο πίσω ἀπὸ μαγικὴ γυαλιά, ποὺ δόλος δέ οργανισμός του είναι λυρικὴ τονισμένος, πέτχε στὰ περασμένα. Τίποτα αὐθίρνυτο πιά. Ἀρχίζει καὶ ξυπνᾷ κάπως ἡ αὐτοπαρατήρηση, ἀλλὰ κι αὐτὴ ἀδύνατη γιατὶ προϋποθέτει τὴν σύγκριση μὲ κάτι τι πραγματικὰ ζωντανὸν καὶ μεγάλο. Μὰ συνήθως τὴν πνίγουν Ισχυρότερες ἐνάντιες δυνάμεις: ἡ κριτικὴ, ποὺ τὴν ἐμπνέει συνήθως τὸ ἔνστικτο τῆς αὐτοσυντηρήσεως μερικῶν γραφορίων, τὸ τεχνητὸ περιβάλλον πούφιλασε μὲ τὶς μονομερεῖς μελέτες, ἡ κοινωνικὴ συπίλα — ποὺ νὰ δοκιμάσῃ πιά τὴ δύναμη του; παντοῦ προστυχία καὶ σκοτεῖδος — καὶ πιὸ πολὺ τέλερινα παλάτια του Μεσσίας! Τίποτα δὲ χτυπά γλυκύτερα καὶ εὐγενικώτερα ἢ ποὺ τὴ λέξην Προηγή. Μὲ στὴν ἐσωτερικὴ αὐτὴν πάλη δίνει τὸ τελειωτικὸ γχίπημα ἡ μεγάλη εὐκολία τῆς φιλολογικῆς περιγραγῆς. Τὰ βυζαντινὰ ιδανικά σὲ ἡμερησία διάταξην. Ἀρκετή νάπλωση τὸ χέρι του στὸ περιβάλλον κ' ἡ φουχτα του θὲ γιαμώσῃ ἀπὸ ἡμοιοικατεληγέσεις. Λεξικὰ καὶ λαογραφικὲς μελέτες κρίθουν σωρὸ τὶς νέες λέξεις. Κι αὐτές ἔχουν τὴν πέρασή τους. Δὲν ὑποθοιθένει τὴν μελέτην τῆς δημοτικῆς μας; Κ' ἔτοι μεγχλώνει τὸ ψέμα όπως δέ βάθρους στὰ λιμνοχρένα νερά. Κάποτε ἀκούγεται σλητρή φωνὴ ἀπ' ὅξως ἡ κι ἀπὸ κάποια ἡμέραντη γωνιὰ τῶν σωθικῶν του, ἡ αὐτοπαρατήρηση, ἡ αὐτοκριτικὴ ἀνυπαράζεται γιατὶ μιὰ στιγμὴ καὶ πάλι, μὰ δὲ κατογός της παίρνοντάς την γιὰ ἔχθρικὸ δικύονα τὴν πνίγει σὲ ὥκεανό μελάνης. Τώρα πιά είναι ἀργά. Βγάλε τὴν ρίζα τοῦ φυτοῦ ἀπὸ τὸ χῶμα της καὶ δέθωσε την στὸν καθηρὸν ἀέρα ὅπο θέλεις. Αὐτὴ πάντα ποθεῖ τὴ γῆ της καὶ γέρνοντας θὲ χωθῆ πάλι στὰ σκότω. Μὴν τοῦ ἀρπάζεις τὸ ψέμα ἀπὸ τὰ μετατα του, γιατὶ θὲ παγώσῃ ἀπὸ τὴν τρομάρχη ἐνὸς ἀπάλιου κενοῦ. Δὲν πρόκειται πιά γιὰ τὸ Μεσσία μας, μόνο γιὰ ἐνα κομμάτι εὐτυχίας ἐνὸς ἀτελειομένου. «Πσως μου εἰπῆτε: επολλοὶ οἱ κλητοί, ἀλλ' ὄλιγοι οἱ ἐκλεκτοί».

στὸ τραπεζάκι, μπροστὰ στὸ παρχθυρό. Εἶχε ἀδειά-
σει δὲ φίλος τὴν βιβλίτζα του, κουβάλησε στῆς Κα-
τινούλας τὰ πολύτιμά του τὰ χαρτιά, τὴν πέννα του,
τὴν πεννοθήκη του, τὰ σπίρτα του, τὰ κουτιά του,
χίλια διυδὸς μχραφέτια, που τοῦ εἶται φαίνεται
ἀπαρίγνητα, καὶ δούλειος ἡτούχα. Ξακολουθών-
τας, μὲ τὸ ἔδιο γράψιμο, μὲ τὴν ἔδικτην διάθε-
σην, στὴ σελίδα καὶ στὴ λέξη διπου τέθησε στὸ Πα-
ρίσι, τὸ μεγάλο του τὸ βιβλίο για τὸ Σοφοκλῆ. Τῇς
ἄρεζε ὑπερβολικὰ τῆς κατηγόρηση, διταν τὸν ἔβλεπε νὰ
γυρίζῃ τὸ φύλλο. Τὸ ζῆτελε κι ἀφτός, τὴν κοιτάζει
μάλιστα, διταν τὸ γύριζε σὰ νὰ σημαίνει τὸ γύρε-
σμα στὴν παρουσία της: κι ἡ ματιά που τὸ συντρό-
φεις, κάποια συνέχεια που δὲν κάβεται. Τὸ γύρισε
λοιπὸ καὶ πάλε, έμα ξύπνησε, πισταν τις κουβέν-
τες, τοὺς σερβίρανε τὸ φαγί, οὔτε στιγμὴ δὲ χασ-
μερήσανε τὰ γερά τὰ δόντια τῆς κοπέλλας, κι ἡ θερ-
μοκρασία 36° βράδι, 36° δὲ καὶ τὸ πρωτ, λοιπὸν δ-
πως καὶ φές. "Ιλα ρολόι.

Τὴν ἀδριανή, δειπτέρα, τέσσερεις τοῦ Χριστοῦ, ἀνέβηκε στὶς ἐννιά ὁ Σεβίλλας, νὰ τὴν πάνε στὴ σάλα τῆς χειρουργικῆς, νὰ τὴν ζετάσῃ. Εὔεινε ὁ Αντρέας στὴν καμερή της· καὶ κανονικά δὲ ἀθρωπός, ζπαράλλαγτα καθὼς καὶ πέρσι·, ἵνῳ τὴ χειρουργού-

Φυσικὰ τὰ χριστιανικὰ λόγια ἵσχουν κάπως καὶ γιὰ τὴν Τέχνην. Ἐχεις καὶ Αὐτὴ τοὺς κλητούς Τῆς καὶ τραγικὸ παράδειγμα τὸ Κρυπτόσης. Ἀλλὰ τὰ ξετομή, ποὺ ἀνάφερα παραπάνου, εἶναι αὐτόκλητοι ἢ σωστότερα πεχρέπατοι. Λέγοντάς τους ποιητάς ἐπειδὴ γράφουν στίχους, κάνεις τὸ ίδιο λογικὸ λάθος, δηποτεῖς διατάξεις τοῦ μούμπουζα ἀηδόνις ἐπειδὴ ἔχει φτερά. Χρήση τὸ Μεσσίχ σας τώρα!

Μερικοὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴν τάξη τῶν νέων ἔρχουνται στὴν Εὐρώπην ἀφοῦ τελειώσουν τὸ ἑλλ. πανεπιστήμιο. Ἡ στενὴ ἀντίληψη καὶ αἰσθητικότητα τῶν γονιῶν τους φυσάται νὰ τοὺς στείλῃ ἐδῶ ἔξω πατεῖας ἀκόμα, μήπως χαθούν στὴ μεγάλη ζωή. Ἐνας τέτοιος νέος ζωντανὸς καὶ ἐλπιδοφόρος μοῦργαρφος ἀπὸ τὴν Ἑλλάδαν· απὸ έρω πᾶς καλὰ καὶ ἄγια θάταν νέρχομουνται ἔξω, μὴ ἐδῶ στὸ σπίτι μου μὲ περνάνε ἀκόμα γιὰ μωρό καὶ φοβούνταις νὰ μὲ ἐμπιστευθῆνες στὸν ἰδιούτα τοῦ. "Εκλειτε τὰ 17 χρόνια καὶ βρίσκεται στὸ κρισιμότερο σημεῖο τῆς ζειλίσεως του. Ἀπὸ τὴν μιὰ μερικὴ διατάξης τῶν δημοτικούτων τὸν σπρώχνει στὴν Τέχνην, ἀπὸ τὴν ἀλληλ ξαναμασημένες καὶ ἀγώνευτες πανεπιστημακές θεωρίες τοῦ ἐνοχούντου τὴν μονογένειαν. Διδακτορικές ἔξετάσεις σὲ μᾶς θὰ πῆ ἡ ερχεθῆλωρ μυστοῦ, χαντάκωμα ὑγείας καὶ στεύπωμα τοῦ κεφαλοῦ μὲ λεζεις λέζεις λέζεις. Κ' ἔτσι τὸν στέλνουν ἔξω πρὸ τελεοποίησης τῶν σπουδῶν του. Ἐδῶ βλέπει πῶς δὲν πρέπει νὰ παίρνωμε τὴν ζωὴν βραμαντικώτερη ἀπὸ διατάξης σὲ μᾶς θὰ πῆ ἡ ερχεθῆλωρ μυστοῦ, χαντάκωμα ὑγείας καὶ στεύπωμα τοῦ κεφαλοῦ μὲ λεζεις λέζεις λέζεις. Κ' ἔτσι τὸν στέλνουν ἔξω πρὸ τελεοποίησης τῶν σπουδῶν του. Ἐδῶ βλέπει πῶς δὲν πρέπει εἶναι· πῶς τοὺς λόγους τοῦ Λιβίδην ἢ τοῦ Μιστριώτη καὶ τὰ περισσότερα στιχοπλευρέμένα λόγια μας δὲ χωρίζει χάσμα κανένα — μιὰ βαθμιαῖα μετάβαση ποὺ σχηματίζει κύκλο — πῶς ἀν ἔχειρέσης διὺς τρεῖς, κανένας δὲν ἔχεις τὸ ὄνομα τοῦ ποιητῆ: «μὲ σκόρπιες ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ κεῖ ἔχοικον μούμενες στιγμές ἔργο δὲ γίνεται» δι ποιητῆς πρέπει νὰ ζῇ διλος, διλος διόλου μέσα στάχαπτημένα του πράγματα». πῶς ἡ ποίηση μετριότητα δὲν ἔνεχεται· καὶ ντιλεταντισμὸς γιὰ ἀτομο ποὺ δὲν παίρνει τὴν ζωὴν γιὰ πατεῖδη, θὰ πῆ λερουσαλαμί· καὶ ίσως ἀκόμα πεῖ τῆς Τέχνης τὸ εὐγενικὸ λουλούδι ἀνθίζει μόνο σὲ καρποφόρα γῆ. Θὰ αἰσθανθῇ τι θὰ πῆ ἐπιστήμη, ποιεῖ ἡ ἀξία καθέ μιᾶς στὴ ζωή, καὶ ἡ μεγάλη ζωὴ μὲ τὴν πολυμέρεια τοῦ ἐνδιαφέροντος θὰ τὸν βοηθούσε βρίσκονταις τὸν ἰδιούτα τοῦ να πατήσῃ στέρεα στὴ μάνα γῆ. Θὰ τὸν βοηθούσε, ἵνα ἔρειγε ἀπὸ τὸν τόπο του δυνατὸν λιγύτερο ἀκόλουντος. Καὶ τώρα μὲ τὴ σύγκριση ξεδιχλύνονταις τὸ ἑλλ. σκοταδίῳ βλέ-

πει πῶς θὰ μποροῦσε νὰ ἐργαστῇ στὴν πατρίδα του ἀποτελεσματικώτερα. "Ολλα τὰ βλέπει, μὴ εἶναι πιὰ ἀργά. Τὸ φρυμάκι τοῦ πότιστε ἔκει πέρα τὸν ὄργανομό του τόσο, ώστε ἡ δύναμη ποὺ τοῦ μένει εἶναι λίγη καὶ ἡ δουλειά του μεγάλη. Γιατὶ πρέπει νέρχεσθαι ἀπὸ τὸ Α. "Αν δὲν εἶναι πολὺ δυνατὴ φύση, πράγματα δυσκολώτατο γιὰ ἔνα νεοέλληνα, θὰ χρειαστῇ καὶ τὴ λίγη δύναμη γιὰ μιὰν ἀπαίσικη δυνατικὴ πάλη καὶ τρώγονταις τὸν ἰδιούτα τοῦ θὰ καταντήσῃ νευρασθενίας, ὑποκιμενίστης, σκεπτικιστῆς, ἀπαισιόδοξος. "Ετοι καταγάντησαν οἱ ἀπίδεις μας!

Δέν έρω μοῖρά τρχητικώτερη νὰ βρεχείνῃ ἀπάνου στὰ νεκυικά κεφάλια!

"Ο Σκληρὸς μᾶς προτείνει: ἔνα μέσο γιὰ νὰ πολεμήσωμε μιὰ τέτοια μοῖρα καὶ ὑπερικιδντας τὴν μονομέρεια τοῦ ὅριοντός μας μὲ τὰ λυπηρὰ ἀποτελέσματα της, ποὺ ἀνάφερε παραπάνου, νὰ δώσωμε κίνηση, ζωὴ στὴ νεκρὴ χώρα. Τὰ λόγια του δὲν πρέπει νὰ περάσουν ἀπὸ μᾶς τούλαχιστον ἀπαρατήρητα. Γιατὶ οἱ θετικές του ιδίες ἀνατρέπουν τὶς δικές μας καὶ τὴ δράση μας τὴν ἀποδείχνει οὐτοπιστική. "Ο, τι χτυπάμε καὶ ὅπως τὸ χτυπάμε μεῖς παίρνοντας τοῦ γιὰ τὴν πηγὴ τοῦ κακοῦ, εἶναι: γι' αὐτὸν μιὰ ἀπὸ τὶς σιδηρώτερες ἀλλὰ τὶς δευτερεύουσες αἰτίες, εἶναι ἀποτέλεσμα καὶ ὁ πόλεμος μας θὰ πάγια σὲ χελῶνα κ' ίσως εἶναι μάταιος, ἐν ὅπερ δὲ χτυπάμε τὸν ἀρχικὴν αἰτίαν. Τὸ πολὺ πολὺ θέποχτήσωμε ἀκόμα καὶ ἄλλους ἀκαδημαϊκούς διπάδους. Μὴ ἔτσι, μὲ λόγια δὲ θὰ κινήσωμε καὶ μὲ χρόνια πολλὰ ἀκόμα μοῦτε μιὰ βίδια ἀπὸ τὴν ἐπίσημη μηχανὴ τοῦ κράτους. "Αναγέννηση ποθεὶ δύπως καὶ μεῖς, ἀλλὰ γι', αὐτὸν μόνο καὶ μόνο ἔνας δρόμος ὑπάρχει. Νὰ πάρωμε στὰ χέρια μας τὸ κινητικό ζήτημα διλόκηρο, ἀν δὲ μποροῦμε νὰ ἐργαστεῖμε ἐμεῖς οἱ ίδιοι χμέσως, νὰ νοιώσωμε καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ δώσωμε τὴν πρώτη ὥθηση πρὸ πάντων στοὺς νέους μας, νὰ μὴ μένωμε ἀδιάφοροι σὲ καθέ κίνημα ποὺ τείνει τὸ ζειπνημα τῶν σκλαβῶν, κ' ἔτσι ἐμμέσως νὰ ὑποβοηθήσωμε τὴν πάλη τῶν κινητικῶν ταξεων. Γιατὶ χωρὶς αὐτὲς θὰ βασιλεύῃ νέκρα. "Οχι μόνο ἀκαδημαϊκοὶ διπάδοι, μὲ τάξεις διλόκηρες χρειάζονταις γιὰ νὰ μᾶς ὑψώσουν σὲ πολιτικὴ δύναμη. "Ἐνας τέτοιος ἀγώνας θὰ μορφώῃ χαρακτήρες φανατικούς, θὰ συνταραξῇ τὰ κοινωνίμα στρώματα, σκλαβούς καὶ ἄρχοντες, θὰ πείσῃ, θὰ ἐνθουσιάσῃ γιατὶ μὲ λόγια ἀπλά θὰ πιάσῃς τὸ σρυγμὸ τοῦ ἀτόμου, τὸ συμφέροντος, καὶ οἱ λόγοι ποὺ κινοῦν τὴν κινητική εἶναι κυ-

ρίως οίκονομικοί, ὄλικοι. "Απόφυγε ἐπίτηδες καθέ κριτικὴ τοῦ βιβλίου, γιατὶ μόνος μου σκοπός ήταν νὰ σὲ κάμω καὶ τὸ προσέξετε καὶ νὰ κάνετε καὶ τοὺς ἄλλους προσεκτικούς. "Ανάφερε μόνο τὴν πρωτότυπη ἀντίληψή του γιὰ τὸ κινητικό μας πρόβλημα, ἀρίνοντας τὸν ἑδίο νὰ μιλήσῃ δύο μοῦ τὸ ἐπέτρεπτε δι χῶρος. "Αλλὰ οἱ λίγες μου γραμμές δὲν ἔχουνται καθόλου τὸν πλοῦτο τοῦ ὄλιγόλογου βιβλίου. "Εξέταση πρὸ πάντων τὸ μᾶς χωρίζει καὶ τὸ μᾶς συνδέει μὲ τὸ Σκληρό, γιατὶ ἀποτελεῖται πρῶτα ἀπὸ δύλα στοὺς δημοτικούς καὶ γιατὶ πρῶτη ἀπὸ δύλους ἔμεις ἐνδιαφέρουν τὰ λόγια του. "Ἐχεις ἐμπρός μας ἔνα σοβαρὸ ἐπικριτὴ καὶ φίλο, ἔτοιμο νὰ κατεβῇ σὲ συζήτηση μὲ τὸ Σκληρό, γιατὶ ἀποτελεῖται πρῶτα ἀπὸ δύλα στοὺς δημοτικούς καὶ γιατὶ πρῶτη ἀπὸ δύλους ἔμεις συζήτηση της στήλης του. Γιατὶ έτοις θὰ χυθῇ στὸν κύκλο μας μιὰ νέα ζωὴ. Διαβάστε τον καὶ θὰ σὲ ἀναγκάσῃ νὰ τὸν παραδεχθῆτε νὰ νὰ τὸν πολεμήσετε. Πειράνω τὴ συζήτηση καὶ τότε θὰ μιλήσω ἀναλυτικώτερα πολεμῶντας ἐν πρέπει νὰ πολεμηθῆτε καὶ νὰ ὑποστηρίζονταις δι τοι πρέπει νὰ μείνη. Μὴ πρῶτα ἀπὸ δύλα ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΤΟΝ.

Starnberg 1/8/907.

A. ΝΤΕΛΟΣ

ΚΥΝΗΓΟΣ

"Ακόμα λάρναι τῆς 'Αθηνᾶς στὸν οὐρανὸ τ' ἀστέρι καὶ νὰ σου βγαίνει δι κυρῆς μὲ δίκαιον σὲ κέρι.

Θὰ δεκατούσι δρεύκια
ῶς ἐκατὸ κ' ὡς χίλια,
ξυλόκοτες κ' δρεύκια,
λαγοὺς μὲ πετραχήλια.

Σκυλί μὲ μέτη ἀλάθευτη καὶ μὲ γοργὸ ποδάρια προστά του τρέχει ψάχνοντες σὲ θάμνους καὶ θυμάρια.

Πατούς ζητάσι περδίκια
ῶς ἐκατὸ κ' ὡς χίλια,
ξυλόκοτες κ' δρεύκια,
λαγοὺς μὲ πετραχήλια.

Στὸν τοῦχο ταύτες είταν τρέπεις η μὲ κοντὰ στὴν ἀλλή, μὲ ἀφτὸς διαλέγεις καὶ ἀπὸ τὶς τρέπεις φρέσκεις τὴν πογάλη.
Πὰ τὰ χωράπει περδίκια
ῶς ἐκατὸ κ' ὡς χίλια,
ξυλόκοτες δρεύκια,
λαγοὺς μὲ πετραχήλια.

Πλυνοθραβαδίζεις μὲ ἀρχίσεις νὰ κελαΐδαις τ' ἀρδόνι, καὶ πλοω δι κυρῆς γυρνάεις χωμένος μέσον σὲ κή σκηνη.

σανε, πῆρε μιὰ διόρθωτη κ' ἔσβηνε τὰ λαθίκ, ίσως γιὰ νὰ σῆση μέσα του καθεὶς διασάρεστο λογισμό. Ἡ Κατινούλα βγήκε σὲ λίγο, κόκκινη, φεγγυροβούλιος, μὲ τὰ ζεηγά της τὰ μικτικά. Δὲν τὴν εἶχε χλωροφορεῖσε δι γιατρός. Τῆς ἔγνεψε φιλικά δὲ Αντρέας καὶ μπήκε στὴ σαλα, ἵνω πήγαντες ζανά ἡ Κατινούλα στὴν κάμερή της.

Ο Σ. Βιλάς ξενώ κάτω, "Αγα καί τῆς κοίταξε τὴ φρύνη, μοιάζει πῶς ταράχτηκε μοιάζει σὲ νὰ καταλάβει τί ποταπά καὶ ἡ Κατινούλα, μόνο ποὺ ἡ μπεστούνη της στὸ Σεβίλα καὶ στὸν 'Αντρέα τῆς ἔδινε τὴν πεποιθηση πῶς ἐδῶ θὰ γειάνη καὶ γιὰ τοῦτο γελούσε. Δὲ γελούσε δι Σεβίλας, τὰ μέγαντα του πεσμένα, καὶ κλεισμένο, συμμαζωμένο, σφιγχτό, δὲν ἀβλάκωνε τὸ στόμα του πιά τὸ φαρδί του τὸ πρόσωπο.

Πήντα διώκεις δυνατὰ μιλούσε καὶ ἡ φωνή του ἀντηγόνης βαρύτερη στὴν κατασκηνη, μαρμαρόστρωτη σαλα μὲ τὸ μεσιανὸ της θεόρετο τζέμι ποὺ ἐπιπλεῖ δόλο τὸν τοῖχο.

— «Αχρεία, ίλεσινή, κακοριζική δουλειά. Κακή, κακή τὴν ἔχουμε, φίλε μου κύριε Όλπιέρη. Καλέ, τὴ χειρούργημα! Μήτε λόγος. Ἡ οὐρύθρη της φαγωμένη ἀπὸ πανω καὶ ἀπὸ κάτω. Να, πές πῶς οὐρύθρη δὲν ἔχει. Κ' ἡ φούσκα φυματιασμένη ἀπὸ

κρητη. Φυματίωση μάλιστα ποὺ ἀπλοχωρεῖ καὶ πάσι, φυματίωση ποὺ βρίσκεται σὲ ἀδικάποτε κίνηση, στὴ φυσικὴ της; ζετύλειη. Χαμπάρι δὲν ἔχει πότο καὶ πορεῖ νὰ βασταξῃ ἀρρώστος; σὲ τέτοια κατάντα, ἔνα χρόνο, ἔτη μῆνες, ίσως καὶ πιὸ λίγο, ίσως πολὺ πιὸ λίγο. Γινεται περίρρηξ καὶ νὰ ἔχει πλωθεῖν τὰ φύματα δῆσω ἀπὸ τὴ φούσκα, νὰ πολιρρήσουν τὰς ἔξαρφα διὸ τὸν ὄργ

Στούς κάμπους βρήκε δρέπανα
ώς έκατό κι' ώς χίλια,
ξυλόκοτες, περδίκια,
λαγούς μὲ πετραχήλια.

Δαχανασμένο τὸ σκυλί ξωπίων του παγάνων,
τὸ βήμα τόξει σιγανό, τὴ γλώσσα κρεμασμένη.

Ἐβαλε ὅμηρός περδίκια
ώς έκατό κι' ώς χίλια,
ξυλόκοτες, δριύκια,
λαγούς μὲ πετραχήλια.

*Έχει εγχή τὴν τούρα του δικαιηγός στήν πλάτη,
μὲ λίγο άργα δροσερό τῆς έξοχῆς γιομάτη.

Καὶ τὸν γελοῖν περδίκια
ώς έκατό κι' ώς χίλια,
ξυλόκοτες, δριύκια,
λαγούς μὲ πετραχήλια.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΧΩΡΙΑΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ¹⁾

Δ'.

Πενταρθορον 26 του 'Αιωνίου.

Νερό πάνω ἀπὸ τὴν πατηλία. Σπέλα τὴν λὲν οἱ
χωριάτες κι' εἶρι σπηλιὰ φυσικὰ στὰ φιζά του βουνοῦ
καὶ στὰ βάθια τῆς ἐπάρχειας φέρει νερό καθάριο
καὶ δροσερότερο. Πίνεις, πίνεις καὶ χορτασμὸς δὲν
ἔχεις κι ὅλο ἔθεις νὰ πίνεις κι ἡ πᾶσα δτὰ δὲν
μπορεῖς πιὰ νὰ πιεῖς ἄλλο. "Οξεὶς ἀπὸ τὴν Σπέλα
ἐπάρχειας ερμηνήσου μὲ κιπερίσσοι, μὲ σκοῖνα καὶ μ'
ἀγικλήματα καὶ πάνευ δπὸ τὴν πατηλία ἀρχιτέρει δ
δάσος.

Φέρει νερό καὶ σπηλιὰ περύμουα βρίσκεται κι
ἄλλη μιά, μισή ἀρά ἀπὸ δῶ, διπλακά, πλάτη σὲ φε-
ματιά. Οἱ χωριάτες ἔχουν γάπι σημά της, στὸ φή-
λωμα, ακλησάμι καὶ τὸ λέν Παναγιά τη Φλε-
βαριώτισσα, αριώτισσα, τιμώτισσα ἵστως, δπως οἱ δερδαίοι
"Ελλήνες, κάπια θείτη τεῦ δάσους ποὺ τοὺς ἔδωκε
γιὰ χάρισμα θεῖκὸ τὸ περίφτημο αἰτὸ νερό. "Ο δάσος
τῆς Φλεβαριώτισσας, πενικφιτωμένος κι αἵτος, εί-
ναι θάρμα καὶ μάζεμα. Ηεγνά δλέκιση μέρα ξα-
πλωμένος κάπου ἀπὸ τὰ πεύκα του, μὲ κλειστὸ τὸ

(*) Η ἀρχή του στὸ περασμένο φύλλο.

"Αντρέα:

— « Γιατρέ, νὰ μου τὸ πῆτε εἰλικρινά. Τὸν Τρυ-
γητή, ίδω καὶ τίσσερες μῆνας, ἐν τὸ Τρυγητή σξ-
τὴν ἔφερνα, ναὶ, στὰ ἔμπα του Τρυγητή, νὰ μου
πάτε, ἀραγες δὲ θά εἴτανε ἡ γιατριά πιὸ σίγουρη; »
— αὐτονομεῖται. Καθὼς πάντα, όσο πιὸ γλέγο-
ρα, τέσσα καὶ πιὸ σίγουρα. »

Μὲ τὴν τρομερή, τὴν ἀπλὴ τὴν ἀπάντηση, ποὺ
κατακατηκεὶ ἡ καρδιά του, τάννοισε πιὰ δλα καφνι-
κά. Ό δύστυχος δὲ Ἀντρέας! Τότες, ἀχ! τάτες θυ-
μήθηκε. Τραβήγητηκε μέσκ στὰ φύλλα τοῦ μυκλοῦ
του. Βέβαια! Ήμέτη. Μέρχ Πίμπη. Τρεῖς του Τρυ-
γητή. Στὸ ζοχικό του. "Ερχεται δε κ. Μαλαμές,
τάχα γιὰ τὸ χταπόδι. Τὴν κατατάξει. Ποιεῖ, πονεῖ
ἀπελπιστικὰ τὸ κορίτσι. Φωνάζει. Δὲν ρπορεῖ δ
γιατρός νὰ τελειώσῃ τὴ δουλειά. Δὲν τὴν ξετάξει
ώς τὸ τέλος. Κατεβάνει κάτω στὸ σαλόττο μὲ τὸν
Ἀντρέα. Καὶ μὲ τὴν "Αννα. Τοὺς λέει ἥρτα πώς
πρέπει δέρτερη φράξ νὰ ξαναχίσῃ, νὰ τὴ δῆ, προ-
τοῦ φύγουνε τουλαχίστο, νὰ καταλαβῇ τὲ ἔχει. Φυ-
ματίσωτη θύναι ἡ φργίδεινα. Δὲν ἔχει ἄλλο. Τοὺς
παρακαλεῖ. Τοὺς ἔνηγκι κιλας πώς ἀνάγκη νὰ τὴ
χλωροφορμίσουνε, γιὰ νὰ ξεταστῇ καταβάθμα δίχως
πόνο, πώς μόνος του δὲ φτάνει, πώς γρειάσεται συ-
ναδερφος, παραστάτη, νὰ τὴν πάνε μιὰ μέρα στὸ Μπ..
στού Σεβίλισ ή νὰ μηνίσσουνε τοῦ Σεβίλισ νέρθη, που
περθύμικ θά τὸ κάμη.

« Οχι! Οχι! Οχι, νὰ τὸ μόνο ποὺ ξέρανε νά-
παντησσειν σὲ δλα τὰ λόγια του γιατροῦ. Οχι, δ

βεβλίο πλάτη μου καὶ μὲ δρθάνουχτα τὰ μάτια καὶ τὴν
ψυχή. Καὶ πίστεψε με, περσότερο ἀπὸ τὸ βιβλίο μοῦ
λὲν καὶ μοῦ μαθαίνοντες τὰ πεύκα ποὺ ἀλαφροσειούν-
ται πότε ἀπὸ τὸν μπάτη καὶ πότε ἀπὸ τὸ μαϊστράλι,
ἡ θάλασσα ποὺ διπλώνει κάπου, κατὰ τὴν τραμοντά-
να, τὴν καταγάλαξη δμορφιά της, τάσσωπαστα τζετζί-
κια μὲ τὴ φλωρία τους καὶ τάπομακρο κουδούνισμα
κινενδός διαβατάρικου μουλαριού. "Ο γερο-Θεόμυρος
μοῦ πρεπάτει σιντροφιά γλυκοτραγουδάντας μου τὸ
« ἄδην ψιθύρισμα » τοῦ πεύκου ποὺ « ποτὶ τὰν παγάν
μελλοδεταιν. »

« Ελα νὰ κατεβοῦμε στὴν πηγή, νὰ μητοῦμε
στὸ δροσερό της νερό, νὰ δοῦμε καὶ τὰ τρογιὰ ποὺ
ποτίζουνται στὴ γούρνα. Νά καὶ τὰ πεύκα ποὺ κα-
τεβαίνουν περήφανα ἀπὸ τὸ βουνό νά κι' οἱ ἀσημό-
φυλλες ἔλιες ποὺ ἀνεβαίνουν παρμορτεῖς τὰ φεματά
καὶ ζυγάνουνε τριπολαίς νάγκαλισμον τὰ λεβέντικα
πεύκα. Κάθουμαι ψέρες καὶ πομαρώνω τὴν πινέμορ-
φη απτή ζουγραφιά. Κοιτάζω μὲ ποιά τάξη κατε-
βίγο ν οἱ πεύκοι ἀπὸ τὸ βουνό, πάνου στὴν πορφή
οἱ γέρωνοι ποὺ ἔποσταίνουν κι' ἔξωτορηράνε ἀπὸ ψη-
λὰ τὶς ποθοπλάνιτες ἔλιες, καὶ πορωνάτον οἱ με-
σόκοποι ποὺ ἀργοπερπατοῦνται καὶ κάπου κάπου οἱ λε-
βηντονιοὶ ποὺ γοργοτρέξουνται καὶ ζυγάσανε πὰ τὶς δ-
ρειρεμένες. Κοιτάζω καὶ τὶς ἔλιες ποὺ μὲ τὴν ἴδια
τάξη ἀνεβαίνουν τὴ φεματά, μπροστὰ οἱ νὶες καὶ πί-
σω οἱ γερότισσες. »

Καὶ νά, ζυγάσανε. Καὶ τὸ μελτέμι γλυκοσεῖ τὰ
φύλλο της κάθε ἔλια ποὺ βρίσκεται στὴν πρόσητη
γεραμή καὶ τοῦ κάθε πεύκοπαλήμαρου. Κι ἀκούς
ποὺ διπέπος οφειλεῖς τὴν ἀγάπη του καὶ η ἔλια
τραγονοῦδι τριπολαίδη τὴν ἀποθυμή της. Καὶ τοὺς βλέ-
πεις καπιλοφίδιονται. Καὶ βλέπεις ἀκόμα πὼς κά-
πια ἀνεράδια κανόβολη μάγεψε πεύκους κι ἔλιες καὶ
τοὺς κρεστάει ἔτσι ἀντίκρου περφωμένους καὶ δὲν τοὺς
ἀφίνει νὰ προχωρέσουνται μὲ δρασκελιὰ ἀκόμα καὶ
νὰ σβήσουνται σὲ οὐδανοπόθητο σφικτογνηλισμα τὴ
λεχτάρα τους. Καὶ λυπάσαι ποὺ δὲ δύνεσαι νὰ λέ-
σεις τὰ μάρμη καὶ νὰν τοὺς σπρώχεις νὰ λιώσουνται
σὲ ἀτέλιωτη ἔρωτιά.

Σκαρφελώνω στὸ βουνό καὶ βλέπω τοὺς πεύκους
ποὺ τοὺς ἔχουν δρούσει οἱ φετούναδες τὰ πλάγια
τους κι μιζώνουν τὰ δάκρια τους νὰ πλούτισουνται
μ' αἴτια. Τὸ ἴδιο, θερόω, γίνεται καὶ στὴ ζωή, ποὺ

« Αντρέας ἀπὸ τὴν πεποίθηση στὸν έαρτό του. "Οχι,
κι' η "Αννα ή κακημένη ἀπὸ τὴ γλυκειά της τὴν ἀρ-
ρημάδη, καὶ τὸ πιὸ περίεργο, ἀπὸ καλοσύνη. Νά
μην της γαλάσουνε, λέει, τὸ καλοκαλίρι τῆς κακημέ-
νης, ποὺ τὸ χαίρεται κι ἀναγκλαίσει, μὲ τὰ βάσκι-
να, τὰ φυλαρίσματα, τὶς κλινικές, καὶ τὰ χλωρο-
φέρματα. "Ετσι φρονοῦσε κι δὲ Ἀντρέας. Φρονοῦτε κάμ-
πιος τέτοια. Μὰ τώρα ἔβλεπε πὼς κι διπό τίμιος
ἄθρωπος βύσκει νὰ προφτιστῇ χλιδια δυό, πολεμός δ
ἴδιος νὰ γελαστῇ, γιὰ νὰ γίνει τὸ χρυφὸ θέλημα τῆς
ψυχῆς του, γιὰ νάκούσῃ τὸ φυτικό του ποὺ διένειδε
του τὸν κυβερνῆ. Πότε τὸ ἔνα στογάζόταν τότες
στὸ Χαμονοκόρφι, πότε τὸ ἄλλο. Νά μην μπλέχη
ξανὴ μὲ τοὺς γιατρούς, δὲ είναι γιατρός κι ἔνας Σε-
βίλας. Ἀφροῦ τὸ νεφρὸ γιατρέφτηκε, γλύτωσε ἡ Κα-
τινούλα. "Οπως τὴν έσωσε πέρσι, ἀκόμη θά τὴ σώ-
ση, καὶ γιὰ τοῦτο δὲν πρέπει ξένο χέρι νὰ τοῦ τὴν
ἀγγίζει. Καὶ τὸ χερότερο, τὸ πιὸ φριχτό, μόλις τολ-
μουσει σήμερα νὰ τὸ συλλογιστῇ Μάλιστα. Τὸν Τρυ-
γητή, δὲ Ἀντρέας χωρωτούσε γρήματα τῆς "Αννας
μὲ τὰ γιατρικά, μὲ τὰ χειρουργήματα καὶ μὲ τοὺς
χειρούργους. ἀνηγκαστηκει νὰ τὴν δικιά της τὸ χει-
ρώνα. λογάριαζε ισια πὼς τὸ καλοκαλίρι στὴν
έξοχη θά μαζώξῃ δέρκεται γιὰ νὰ τῆς τὰ γυρίσῃ πι-
στο. Κι δὲ Ἀντρέας μισοῦσε τὰ χρέον· μάλιστα δὲν
τοὺς δρέζει καθόλου νὰ χρωτεῖ τῆς "Αννας, που δὲν
καίνουρια; Τί νὰ καταπιστῇ έξοδα
καίνουρια; Τί νὰ ξαναχίσῃ τοὺς λογαριχούμοντος του;
Καὶ ποιδὲ τόφελος; Κανένα. Επειδή, γιὰ νὰ τὸν

δ ἔγοιστομδ πολλὲς φρέσες ἀνοίγει ψυχὴς καὶ μαζάνει
τὰ δάκρια τους κι εἰ πλούτιζει.

Μὰ λέω νὰν τάφισουμε αὐτά. Άλιν ἀξίζει μέσα
στὸ πεντηγόνη τῆς φύσης νὰ θυμάται κανεὶς τὶς δ-
θιλότητες τῆς ζωῆς καὶ δὲν τειχίζει γιὰ πέφτοντα τέ-
τις μουντζέκες στὴν δλοπεράνη ζουγροφιά τῆς Φλε-
βεριώτισσες. "Ας πιοῦμε νερό κι ἀς ξεπλωθοῦμε πά-
τον ἀπὸ τὰ πεύκα κι ἀς ἀπούμενης τὰ τζιτζικά
φλυστούντα;

E

Πενταρθορον 28 του 'Αιωνάρη.

« Ακού κι ἔνα τρεγούόδι τοῦ Παλαμᾶ, δπὸ τὶς
« Εἰπε τὸ φωνὲς τῆς λίρας».

Ειδόλλια φοδομάρουλα καὶ μουσοφοβισμένα,
Γιὰ σᾶς δὲν ζεύδη στὸ χωριό. Χωριάτη, ηρθα γιὰ σένα.
Τὸ δέντρο ἀδρό ποὺ ψέλωσε στὰ βάθια τῆς φύσης σου
Φίρει λινούδι ζωγραφησε στὰ χελιδη σου τὸ λόγο.
Κ' ηρθα νὰ πάρω ἀπ' τὸ δεντρό, νὰ κόρω ἀπ' τὸ δουλούδι,
Καὶ νὰ τὰ πάνω στὴν ξεροχή, στὴ ημασμένη χώρα,
Ποὺ πεντασε γιὰ πράσινο καὶ δίψασε γιὰ δύσσος,
Νὰ γίνει δάκρις η ζωή καὶ η τέχη περιβόλι.

Γιὰ τὸ χωριάτη ηρθα κι ἔγινε στὸ χωριό. Καὶ
κλέβω τὸ πράσινο καὶ τὴ δροσιὰ ἀπὸ τὴ ζωή του.
Καὶ τὰ φέρνω στὶν οὔροχη μὲ τὴ λιμασμένη ζωή
μου. Καὶ τὴν κάνω δάσος—ἀδιάφορο δὲ δὲν τὸ κατα-
φέρειν νὰ κάμω περιβόλι μὲ τὴν τέχνη μου. Καὶ η ζουλεύει κι ἔτος
τὴ δική μας τὴ ζωή;

Σούτυχε ποτὲ νὰ κοιμηθεῖς σὲ δάσος; Νάχεις
στρῶμα